

Vuorenpeikkojen valta ja Piispa Hemming

Vuorenpeikko on peikkoroduista kooltaan kookkain ja samalla myös häijyin peikkolaji. Muut peikkorodut ovat metsäpeikko ja joenpeikko.

Tarinoiden mukaan Simpsiön korkeimmalla kohdalla, Kyrön vevän kirkkopolon varrella, on ollut kasalle heitetystä kivistä koostuva uhripaikka. Polku ja uhripaikka ovat molemmat todennäköisesti peräisin jo pakanallisilta ajoilta. Tähän uhripaikkaan ei liittynyt kuitenkaan verenvuodatusta, vaan siihen heitettiin lantteja tyynnyttämään vuorella asuvia vuorenpeikkoja. Peikkojen vallan sanottiin olevan mahdoton, ja jos Simpsiön ylittäjä ei lanttia heittäisi, ei pääsisi kulkemaan eteen- eikä taaksepäin. Kerran joku rohkea oli kuitenkin kulkeilla ilman lanttia ja heitti kasalle vain kiven. Mitään pahaa ei kulkijalle tapahtunut, ja tästä lähtien uhrattiinkin vain kiviä, joista sitten kertyi ajan kuluessa iso kasa. Väitetään kuitenkin, että kivikasan seasta on joskus löydetty lantteja. Uhriröykkiö on Simpsiöltä kuitenkin hävitetty.

Tarinat kertovat edelleen, että Turun piispa Hemming oli kuulut tästä peikkojen vallasta Simpsiöllä ja päätti lähteä niiden valtaa nujertamaan. Niin Hemming piti uhriröykkiön lähellä saarnan vuorenpeikoille, jotka tämän jälkeen pakenivat vuoren sisään eivätkä ole sen koommin kulkijoita häirinneet. Kiiwetessään Simpsiön jyrkkää rinnettä piispa väsyi ja istahti nousunsa puolivälissä lepäämään sopivalle kivipaadelle. Tämä paikka tunnetaan yhä Piispanpenkinä. Varmuutta piispan vierailusta Simpsiöllä ei kuitenkaan ole. Tarinassa peikoista ja piispasta sekoittuu voimakkaasti menneinä vuosisatoina tyypillinen pakanauskon tarusto kristinuskon vaikutteisiin.

Simpsiön vuorenpeikoilla on osuutensa myös Lappajärven seudun tarustossa. Nämä Poikkijoen pirut olivat myös Simpsiön vuoren väkeä. Lappajärven seudulla nämä pirut olivat häiriköineet ja uhkailleet ihmisiä. Hietojan kuudennusmies, seurakuntalaisten siveellisen ja kirkollisen elämän valvoja, oli kuitenkin rovastin neuvojen mukaan onnistunut manaamaan nämä pirut vesisuonia pitkin Ruotsin puolelle. Pirut olivat itse toivoneet voitavansa jäädä Simpsiönvuoreen tai Lappajärven Pyhävuoreen, mutta lähteneet kuitenkin kovalla itkulla ja porulla kohti Ruotsia.

Hemmingin aika Turun piispana ajoittuu vuosille 1338–1366.

Kivenkolon asukit

Kallioimarre on aina vihreä pieni saniainen, joka talvellakin pilkahtaa esiin lumen alta kiveltä, kivenkolosta tai kallioseinämältä. Se kestää pitkänkin kuivuuden ja voi menettää 97 % sisältämästään vedestä viroten hetkessä sadetta saatuaan. Kun kurkistat lehden alapinnalle näet kellertäviä palloja, jotka ovat itiöpesäkkeitä.

Kallioimarteella on paksu vaakasuora vihertävä tai valkoinen maavarsi, jonka avulla se pystyy talvehtimaan. Juurakko maistuu lakritsimaisen makealta ja sitä on käytetty ruokien makeuttamiseen. Kallioimarten kansanomaisia nimiä ovatkin kallionmakeinen ja mesijuuri. Kallioimarre on vanha rohdoskasvi. Siitä on aikanaan keitetty limaa irrottavaa yskänlääkettä sekä matolääkettä.

Satukirjan kuvissa kuninkaalla oli ennen vanhaan valkea turkisviitta, jossa oli mustia täpliä. Tämä kuninkaallisten asuste oli talvisista kärpännahoista valmistettu ja mustat pilkut ovat kärpän hännänpäitä.

Aina mustasta hännänpästä kärppä on helpoin erottaa sukulaisestaan lumikosta. Kesällä turkki on selkäpuolelta ruskea, vatsapuolelta valkoinen. Kärppä on erikoistunut myyrien pyydystämiseen. Myös muu liharuoka ja lintujen munat kelpaavat. Kärpät ovat yksineläjiä eivätkä siedä toista saman sukupuolen edustajaa reviirillään.

Liikkeiltään kärppä on vikkelä. Se liikkuu aaltomaisesti siksak-hyppyjä tehden ja eteenpäin loikkimalla. Välillä se katoaa kasvillisuuteen tai kivenkoloon, mutta ilmestyy hetken kuluttua näkyviin. Nähdäkseen paremmin kärppä pysähtyy välillä paikoilleen ja nousee takajaloilleen. Kärpän uteliaasta vilkkaudesta on kansan suussa tullut yleinen käsite. Tunnetankin sanonta "kärppänä paikalla". Talvella voit havaita kärpän kaksoisjäljen lumessa. Kärpän laajalti tunnettu rinnakkaisnimi on portimo.

Miksi jääkiekkoselostajat puhuvat Oulun "kärppälaumasta", vaikka kärppä ei koskaan esiinny laumassa?

Omaksukaa luonnon rytmi,
sen salaisuus on kärsivällisyys.
Ralph Waldo Emerson

Kallioimarre

Polypodium vulgare - Stensöta - Common polypody

Kärppä

Mustela erminea - Hermelin - Stoat

Taalu: Layout Päivänsäde Menninkäinen
Kuvat: Susanna Alakarhu
Paino: Karhukopio Oy

Reitin kunnossapidosta vastaa: Lapuan kaupunki (06) 438 4111

